

۱۱۳۴۸۳۳
۹۰ / ۸ / ۳۰

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بربلندای کلام علی (علیه السلام)

گامی کوچک در مسیر آشنایی با نهج البلاغه

www.ketab.ir

علیرضا صادقی میاب

سرشناسه
عنوان و نام پدیدآور

مشخصات نشر
مشخصات ظاهری

تلیک
وضعیت فهرست نویسی

یادداشت

موضوع

موضوع
شماره افزوده

ردیفی کنگره

ردیفی دیوبی

شماره کتابشناسی ملی

: صادق میاب، علیرضا

: بر بلندای کلام علی (علیه السلام) گامی کوچک در مسیر آشنایی با نهج البلاغه /
علیرضا صادق میاب.

: تهران: مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات مدرسه)، ۱۳۹۰.
ص: ۱۳۶.

: [978-964-08-0385-1]

: قیفا

: کتابنامه.

: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه -- بررسی و
شناخت

: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق. نهج البلاغه -- تحقیق
سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی: مؤسسه فرهنگی مدرسه برهان (انتشارات
مدرسه).

: BP ۳۸۰۵۱۵ پ ۴ ص ۱۳۹۰

: ۲۹۷/۹۵۱۵

: ۲۵۱۰۰۱۸

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی
وزارت آموزش و پرورش

بر بلندای کلام علی (علیه السلام)
گامی کوچک در مسیر آشنایی با نهج البلاغه

علیرضا صادق میاب

طراح گرافیک: علی دانشور

چاپ اول: ۱۳۹۰

تیراژ: ۲۰۰۰ نسخه

لینتوگرافی، چاپ و صحافی از: شرکت چاپ بانک ملت

قیمت: ۳۰۰۰۰ ریال

حق چاپ محفوظ است

شابک ۱ - ۰۳۸۵ - ۰۸ - ۹۶۴ - ۹۷۸

ISBN 978-964-08-0385-1

نشانی: تهران، خیابان سپهبد قری، پل کریمخان زند، کوچه شهید محمود حقیقت طلب، شماره ۸

تلفن: ۹ - ۸۸۸۰۰۳۲۴ دورنویس (فاکس): ۸۸۹۰۳۸۰۹

www.enma.ir

فهرست

۹	سخن نویسنده
۱۱	بخش اوّل / آشنایی کلی با نهج البلاغه
۱۲	فصل اوّل / نهج البلاغه کتابی ارزشمند
۱۲	اهداف :
۱۲	الف: معرفی اجمالی
۱۳	ب: ارزشمندی نهج البلاغه
۱۵	ج: دلایل ارزشمندی نهج البلاغه
۱۹	پرسش‌ها
۲۰	فصل دوّم / نهج البلاغه از نگاه دیگران
۲۰	اهداف
۲۱	معاویه
۲۲	ابن ابی الحدید
۲۳	جُرج جُرداق
۲۴	محمد عبّده
۲۵	هانری کُربن
۲۵	امین نخله
۲۶	شکیب ارسلان
۲۷	پرسش‌ها

فصل سوم / سید رضی و نهج البلاغه

۲۸

اهداف

۲۸

معرفی سید رضی

۲۸

گردآوری نهج البلاغه

۲۲

نقل به الفاظ و نقل به معنا

۳۴

نام گذاری نهج البلاغه

۳۵

نتیجه مهم

۳۵

پرسش‌ها

۳۶

فصل چهارم / مصادر، شروح، ترجمه و معجم‌های نهج البلاغه

۳۸

اهداف

۳۸

مصادر نهج البلاغه

۳۸

استناد نهج البلاغه

۴۱

مصادر نهج البلاغه و اسانیده

۴۱

مدارک نهج البلاغه و دفع الشبهات عنه

۴۱

اسناد و مدارک نهج البلاغه

۴۲

المعجم المفهرس لالفاظ نهج البلاغه

۴۲

شروح نهج البلاغه

۴۲

معارج نهج البلاغه

۴۳

منهاج البلاغه فی شرح نهج البلاغه

۴۴

شرح نهج البلاغه ابن ابی‌الحدید

۴۴

شرح نهج البلاغه ابن میثم

۴۵

شرح نهج البلاغه قزوینی

۴۵

منهاج البراعه

۴۶

شرح نهج البلاغه شیخ محمد عبده

۴۶

بهج الصباغه فی شرح نهج البلاغه

۴۷

ترجمه و شرح نهج البلاغه علامه محمدتقی جعفری

۴۷

پیام امیرالمؤمنین علی (علیه‌السلام) شرح تازه و جامعی بر ...

۴۸

ترجمه نهج البلاغه

۴۸

معجم و راهنما

۵۰

پرسش‌ها

۵۲

فصل پنجم / ارزش ادبی نهج البلاغه

۵۴

اهداف

۵۴

۵۶

۱. سجع

۵۶

۲. ایجاز و اطناب

۵۷

۳. تشبیه

۵۹

۴. استعاره

۶۰

۵. کنایه

۶۱

۶. مَثَل

۶۲

پرسش‌ها

۶۵

بخش دوم / آشنایی با موضوعات نهج البلاغه

۶۶

فصل اول / طبقه‌بندی موضوعات نهج البلاغه

۶۶

اهداف

۶۶

بخش سخنان شگفت‌انگیز

۶۷

طبقه‌بندی موضوعی شهید مطهری (ره)

۶۸

طبقه‌بندی‌های موضوعی دیگر

۷۱

پرسش‌ها

۷۱

فصل دوم / نمایه‌ای از خطبه‌ها

۷۱

اهداف

۷۳

نمایه‌ای از خطبه‌ها

۷۳

۱. خطبه اول

۷۵

۲. خطبه سوم

۷۶

۳. خطبه شانزدهم

۷۷

۴. خطبه چهارم

۷۹

۵. خطبه هشتاد و سوم

۸۰

۶. خطبه یکصد و نهم

۸۲

۷. خطبه یکصد و نود و دوم

۸۳

بخش عبرت‌آموزی خطبه

۸۴

۸. خطبه یکصد و نود و سوم

۸۶

۹. خطبه دویست و دوم

۱۰. خطبه دویست و شانزدهم

۸۸

پرسش‌ها

۹۱

فصل سوّم / نمایه‌ای از نامه‌ها

۹۳

اهداف

۹۳

۱. نامه سوّم

۹۴

۲. نامه بیست و هشتم

۹۶

۳. نامه سی و یکم

۹۸

۴. نامه چهل و پنجم

۱۰۰

۵. نامه پنجاه و سوم

۱۰۳

پرسش‌ها

۱۰۷

فصل چهارم / نمایه‌ای از حکمت‌ها

۱۰۹

اهداف

۱۰۹

چکیده برگزیده حکمت‌های نهج‌البلاغه

۱۱۰

حکمت ۱۵۰

۱۱۲

پرسش‌ها

۱۱۶

فصل پنجم / خطبه متقین؛ عالی‌ترین مضامین اخلاقی

۱۱۷

اهداف

۱۱۷

مقدمه خطبه

۱۱۸

آثار گناه در زندگی

۱۱۹

آثار عبادت و اطاعت خداوند

۱۲۰

متن خطبه

۱۲۱

شرح

۱۲۱

آثار کسب فضایل

۱۲۱

مصادیق فضیلت‌ها

۱۲۲

علم و ارزش آن

۱۲۸

پرسش‌ها

۱۳۰

منابع

۱۳۳

«ما مفتخریم که کتاب نهج البلاغه که بعد از قرآن
بزرگترین دستور زندگی مادی و معنوی و بالاترین کتاب
رهایی بخش بشر است و دستورات معنوی و حکومتی آن
بالاترین راه نجات است، از امام معصوم ما است.»

وصیت نامه الهی - سیاسی امام خمینی (ره)

نهج البلاغه كتاب با عظمتی است كه هر انسان اندیشمندی، با هر عقیده با آن آشنا شود، مجذوب آن می‌گردد. در مورد كتاب شریف نهج البلاغه تعابیر بسیاری به كار رفته كه این تعابیر نشانگر مقام والا و ارزش آن كتاب است. از جمله اینکه آن را «برادر قرآن» و یا «كلامی فوق كلام بشر و دون كلام خالق» دانسته‌اند.

«علی‌رغم عظمتی كه این كتاب دارد باید اذعان نمود كه: متأسفانه جامعه اسلامی، نهج البلاغه را نمی‌شناسد، روح و محتوای آن به خوبی برای مسلمانان شناخته شده نیست. مایه تأسف است كه قسمتی از محتوای نهج البلاغه را «اولین بار» «بی‌خداها» یا «با خداهای غیر مسلمان» كشف كردند و در اختیار كوده مسلمانان قرار دادند.»

(سیری در نهج البلاغه - شهید مطهری - مقدمه - ص سیزده)

به برکت انقلاب شكوه‌مند اسلامی ایران به رهبری امام خمینی، آشنایی با این كتاب شتاب بیش‌تری به خود گرفته است. این روی آوردن نه تنها در ایران، كه در خارج نیز روز افزون شده است.

«با همه این‌ها، لازم است در محتوای نهج البلاغه غور و تعمق شود تا مكتب علی علیه‌السلام در مسائل مختلف و متنوعی كه در نهج البلاغه مطرح است دقیقاً روشن شود.»

(همان - ص چهارده)

سخن نویسنده :

«شما عزیزان با نهج البلاغه انس پیدا کنید. نهج البلاغه خیلی

بیدار کننده و هوشیار کننده، و خیلی قابل تقدیر است.»

(بیانات مقام معظم رهبری «مدظله العالی»

در دیدار از دانشگاه صنعتی شریف ۱۳۷۸/۹/۱)

برای آشنایی نسل جوان به ویژه دانشجویان با کتاب شریف نهج البلاغه، درس «تفسیر موضوعی نهج البلاغه» به عنوان یکی از دروس عمومی دانشگاه‌ها و مراکز تربیت معلم در نظر گرفته شده، و توفیق تدریس این درس مدتی است که نصیب این جانب گردیده است. بعد از چند ترم تدریس، تصمیم به جمع‌بندی مطالبی که به دانشجویان ارائه می‌شد و تألیف آن‌ها به صورت یک کتاب گرفته، در نتیجه این کتاب که «گامی کوچک در مسیر آشنایی با نهج البلاغه» می‌باشد با عنوان «بر بلندای کلام علی (علیه السلام)» به علاقه‌مندان تقدیم می‌شود.

با لطف و عنایت خداوند متعال، طبق نظر کارشناسان، این اثر به جهت؛ ۱- ساختار مناسب بحث‌ها که همراه با فعالیت و پرسش‌های مناسب است، ۲- انتخاب نکته‌های مفید، ۳- روانی، سادگی و بیان مطالب به زبان مناسب مخاطب‌ها، ۴- ترجمه روان و مناسب علاوه بر استفاده دانشجویان برای دیگر مخاطبان از جمله دانش‌آموزان دبیرستان، معلمان، کارشناسان آموزشی و ... عموم مردم مفید می‌باشد.

درباره کتاب

کتاب حاضر شامل دو بخش می‌باشد: بخش نخست با عنوان «آشنایی کلی با نهج البلاغه» به موضوعاتی چون؛ ارزش و اهمیت نهج البلاغه، معرفی گردآورنده آن، اسناد و شروح مهم نهج البلاغه، ارزش ادبی و ...

پرداخته است. در بخش دوم بعد از طبقه‌بندی موضوعات نهج‌البلاغه، نمایه‌ای از خطبه‌ها، نامه‌ها و حکمت‌ها ارائه و در نهایت قسمتی از خطبه متقین شرح داده شده است.

انگیزه اصلی در تألیف این کتاب تحقق عملی تأکيدات و فرمایشات مقام معظم رهبری «دامه‌ظله» بر بهره‌مندی از نهج‌البلاغه بوده است. در پاسخ‌گویی به اوامر ولی‌امرمان با احساس مسئولیت این کار صورت گرفت، که در ابتدا از خدای متعال برای ایشان طول عمر با عزت تا ظهور امام زمان (عج) را خواهانم.

در تأمین محتوای این کتاب از نتایج زحمات مؤلفین ارجمندی استفاده شده است که در این جا از زحمات آنان به ویژه حضرت آیت‌الله‌العظمی مکارم شیرازی، آیت‌الله محمدی ری‌شهری و حجت‌الاسلام و المسلمین دین‌پرور قدردانی و به روح پر فتوح سیدرضی گردآورنده نهج‌البلاغه و استاد شهید، علامه مرتضی مطهری درود و سلام می‌فرستم. این کتاب در مقایسه با زحمت آن عزیزان بسیار ناچیز است، ولی امیدوارم که این تلاش ناچیز موجب نجات این بنده گنجه‌کار و فلاح و رستگاری خوانندگان گردد.

کتاب را به ساحت مقدس مولایمان حضرت حجت‌بن‌الحسن روحی‌له‌الفداء تقدیم می‌نمایم.

در پایان از برادر عزیزم دکتر جعفر ابراهیمی و اساتید معظم آقایان دکتر سنگری و مهدی معینی که با راهنمایی‌های خود بر غنای این اثر افزودند، تشکر می‌نمایم.

علیرضا صادقی میاب

۱۳ رجب ۱۴۳۱

مصادف با میلاد امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام

۵ تیرماه سال ۱۳۸۹